

Myšlení, mysliti

Naším problémem bude (a je), jak odpovědět na nám adresovanou výtku, že jsme náležitě nevymezili, co chápeme pod slovem (slovesem) „mysliti“, případně pod substantivem „myšlení“. Rozhodně se nenecháme vyprovokovat k tomu, abychom se sami pokoušeli definovat, co to je „myšlení“. Vždyť tomu už je hodně přes 60 let, co jeden z největších myslitelů předcházejícího století proslovil sérii přednášek, nazvanou „Was hei3t Denken?“ (Nedávno vyšla tiskem i česky, i když v opisech kolovala v překladu již mnoho let.) V podobě jakési základní či spodní melodie (jakéhosi „cantus firmus“) se tam opakuje upozorňování na povážlivou okolnost, že prý dosud nemyslíme, ale že se to musíme začít učit. O myšlení totiž můžeme právem říci něco podobného, co velký myslitel starověku řekl o „člověku“, totiž že „myšlení je to, co každý zná a ví“, a to z vlastní zkušenosti. Ovšemže to, co „každý zná a ví“, je většinou nepřesné až vágní, takže s tím nelze vážně pracovat. Pod „myšlením“ tedy budeme napříště vždycky myslet myšlení lidské, a to i když přiznáváme, že někdy se i zvířata nebo ptáci atd. zdají, že myslí. A navíc musíme připustit, že ne každé myšlení nějakého člověka je už tím myšlením, které máme na mysli. Budeme tedy za skutečné (opravdové) myšlení považovat jen takové myšlení, které je schopné reflexe, tj. obrácení části interusu od toho, co je myšlením myšleno, na to, že a jak je myšleno.

(Písek, 181002-1.)